

**ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА
ЗООВЕТЕРИНАРНА
АКАДЕМІЯ**

Знайомство з курсом **ЗАГАЛЬНА ТА СПЕЦІАЛЬНА
ХІРУРГІЯ**

**Обов'язкова компонента освітньо-професійної
програми «Ветеринарна медицина»
Спеціальність 211 І освітній рівень.**

Викладач: доктор вет. наук, доцент
Слюсаренко Дмитро Вікторович

Кафедра хірургії імені професора
І.О. Калашника

Телефон - 0576357381

Електронна пошта:

slusarenkodmitriy@gmail.com

Дистанційна підтримка: Moodle

АНОТАЦІЯ: Дисципліна формує компетенції, які є складовою частиною клінічної підготовки студентів. Займається розробкою профілактичних заходів, найбільш раціональних операцій і безопераційних методів лікування багатьох хірургічних хвороб.

Вчить проводити діагностику клінічних форм прояву хірургічної патології, лікування та профілактику її у різних видів свійських тварин, насамперед коней, великої рогатої худоби, свиней, собак та кішок.

Дисципліна вивчає всі види травматизму, зовнішні та внутрішні причини, які зумовлюють його виникнення. Особливу увагу вона приділяє хірургічній інфекції, яка нерідко приносить великі економічні збитки.

Теоретичні і практичні основи, які викладають загальна та спеціальна хірургія дозволяють в'яснити етіологічні і патогенетичні закономірності розвитку багатьох хвороб тварин.

Метою курсу «Загальна та спеціальна хірургія» є освоєння студентами основних закономірностей видової реактивності тварин, запалення, хірургічної інфекції, принципів патогенетичного лікування захворювань в різних ділянках тіла тварин.

Хірургія тісно пов'язана з топографічною анатомією, яка виявляє взаємне розташування і співвідношення тканин і органів. Без цих даних не можлива сучасна діагностика та раціональне лікування різноманітних захворювань свійських тварин. Крім цього, при вивченні хірургічних дисциплін студенту потрібні тверді знання з гістології, фізіології, біохімії, патфізіології, патанатомії, мікробіології, фармакології, клінічної діагностики. Знання цих дисциплін необхідно для виявлення причин хірургічних захворювань, правильної діагностики, організації лікування і профілактики хірургічних захворювань. З іншого боку, хірургія забезпечує інші клінічні дисципліни лікувально – діагностичними прийомами і методами.

Попередні умови для вивчення курсу: засвоєння курсів «анатомія», «фізіологія».

ВІДПОВІДНІСТЬ СТАНДАРТУ ВИЩОЇ ОСВІТИ ТА ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНІЙ ПРОГРАМІ

Компетентності та програмні результати навчання, які формуються при вивченні даної дисципліни (кодування згідно чинної освітньо-професійної програми, в дужках вказана забезпечувана компетенція відповідного стандарту вищої освіти).

Компетентності:

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу, пошуку, оброблення інформації з різних джерел. (ЗКС1 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу).

ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. (ЗКС2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях).

ЗК5. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій. (ЗКС6. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій).

ЗК6. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні, приймати обґрунтовані рішення, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт. (ЗКС7. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні. ЗКС9. Здатність приймати обґрунтовані рішення).

ФК1. Здатність розуміти та з'ясувати особливості будови і функціонування клітин, тканин, органів, їх систем та апаратів організму тварин. (ФКС1. Здатність встановлювати особливості будови і функціонування клітин, тканин, органів, їх систем та апаратів організму тварин різних класів і видів – ссавців, птахів, комах (бджіл), риб та інших хребетних).

ФК2. Здатність застосувати інструментарій, спеціальні пристрої, прилади, лабораторне обладнання та інші технічні засоби для здійснення необхідних маніпуляцій під час виконання професійних задач діяльності. (ФКС2. Здатність використовувати інструментарій, спеціальні пристрої, прилади, лабораторне обладнання та інші технічні засоби для проведення необхідних маніпуляцій під час професійної діяльності).

ФК3. Здатність дотримуватись правил техніки безпеки, асептики та антисептики під час здійснення фахової діяльності. (ФКС Здатність

дотримуватися правил охорони праці, асептики та антисептики під час фахової діяльності).

ФК4. Здатність проводити клінічні дослідження з метою формулювання висновків щодо стану тварин чи встановлення діагнозу. (ФКС4 Здатність проводити клінічні дослідження з метою формулювання висновків щодо стану тварин чи встановлення діагнозу).

ФК7. Здатність планувати, організовувати та реалізовувати заходи з лікування тварин, хворих на незаразні, інфекційні та інвазійні хвороби (ФКС8 Здатність планувати, організовувати та реалізовувати заходи з лікування тварин різних класів і видів, хворих на незаразні, інфекційні та інвазійні хвороби).

ФК8. Здатність проводити акушерсько-хірургічні заходи та операції. (ФКС 9 Здатність проводити акушерсько-гінекологічні та хірургічні заходи і операції).

ФК11. Здатність розробляти стратегії профілактики (ФКС 13 Здатність розробляти стратегії профілактики хвороб різної етіології).

ФК16. Здатність характеризувати біологічні та технологічні процеси з використанням спеціалізованих програмних засобів (ФКС 18 Здатність використовувати спеціалізовані програмні засоби для виконання професійних завдань).

ФК17. Здатність здійснювати просвітницьку діяльність серед фахівців, працівників галузі та населення.

ФК19. Здатність проводити фахову діяльність в межах обраної спеціалізації (ФКС 19 Здатність здійснювати просвітницьку діяльність серед працівників галузі та населення).

ФК19.1. Здатність планувати, організовувати та реалізовувати заходи з лікування хвороб дрібних тварин. (ФКС20 Здатність організовувати, здійснювати і контролювати документообіг під час професійної діяльності).

ФК19.3. Здатність планувати, організовувати та реалізовувати заходи з лікування хвороб свійських та екзотичних птахів.

Програмні результати навчання:

ПРН 1. Відтворювати термінологію з компонентів освітньої програми (ПРНС 1 Знати і грамотно використовувати термінологію ветеринарної медицини).

ПРН 2. Описувати фізико-хімічні та біологічні процеси, які відбуваються в організмі тварин у нормі та за патології; (ПРНС 3 Визначати суть фізико-хімічних і біологічних процесів, які відбуваються в організмі тварин у нормі та за патології).

ПРН 3. Визначати особливості функціонування, патоморфологічні зміни в органах і системах організму за різного фізіологічного стану тварини;

ПРН 4. Встановлювати зв'язок між клінічними проявами захворювання та результатами лабораторних досліджень; (ПРНС 5 Установлювати зв'язок між клінічними проявами захворювання та результатами лабораторних досліджень).

ПРН 5. Демонструвати розуміння особливостей діяльності лікаря ветеринарної медицини та функціонування галузевих виробничих структур в сучасних умовах господарювання; (ПРНС 16 Знати принципи та методи маркетингу і менеджменту ветеринарних засобів і послуг у ветеринарній медицині).

ПРН 6. Упорядковувати інформацію із вітчизняних та іноземних джерел для розроблення діагностичних, лікувальних та підприємницьких стратегій; (ПРНС 2 Використовувати інформацію із вітчизняних та іноземних джерел для розроблення діагностичних, лікувальних і підприємницьких стратегій).

ПРН 7. Збирати анамнестичні дані під час реєстрації та обстеження тварин, знаходити рішення щодо вибору ефективних методів діагностики, лікування та профілактики хвороб тварин; (ПРНС 4 Збирати анамнестичні дані під час реєстрації та обстеження тварин, приймати рішення щодо вибору ефективних методів діагностики, лікування та профілактики хвороб тварин).

ПРН 8. Пояснювати сутність та динаміку розвитку фізіологічних процесів, які виникають в організмі тварин під впливом факторів зовнішнього середовища, дії інфекційних агентів, хірургічних та акушерсько-гінекологічних втручань; (ПРНС 15 Знати правила зберігання різних фармацевтичних засобів та біопрепаратів, шляхів їх ентерального чи парентерального застосування, розуміти механізм їх дії, взаємодії та комплексної дії на організм тварин).

ПРН 10. Проводити моніторинг щодо поширення хвороб різної етіології та біологічного забруднення довкілля; (ПРНС 8 Здійснювати

моніторинг причин поширення хвороб різної етіології та біологічного забруднення довкілля відходами тваринництва, а також матеріалами та засобами ветеринарного призначення).

ПРН 17. Проводити заходи щодо вибору ефективних методів діагностики, лікування та профілактики хвороб дрібних тварин;

ЧОМУ ВИ НАВЧИТЕСЬ, ЩО ОТРИМАЄТЕ

(Відповідність компетентностей дисципліни межам компетентностей та програмним результатам навчання освітньо-професійної програми наведена кодами в дужках; після «/» вказана форма контролю програмних результатів навчання)

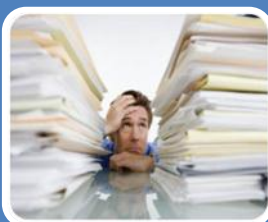
Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях, розуміти та з'ясувати особливості будови і функціонування організму тварин. (ЗК2, ФК1, ПРН2, ПРН3) / індивідуальні практичні завдання

Здатність використовувати інструментарій, спеціальні пристрої, прилади, приймати обґрунтовані рішення, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт, (ЗК6, ФК2, ПРН4) / індивідуальні практичні завдання

Здатність розробляти стратегії профілактики хвороб різної етіології. (ЗК2, ФК11, ПРН7) / індивідуальні практичні завдання

Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу, пошуку, оброблення інформації з різних джерел. (ЗК1, ФК16, ПРН6) / індивідуальні тестові завдання

Здатність проведення досліджень на відповідному рівні (ЗК6, ФК3, ПРН8) / індивідуальні тестові завдання

Програма вивчення дисципліни реалізується через проведення лекцій, лабораторно-практичних занять та самостійної роботи студентів. На вивчення дисципліни відводиться 180 годин, в тому числі 36 лекційних, 54 лабораторних та 90 годин самостійних занять.

Формами проміжного контролю, які оцінюються на лабораторно-практичних заняттях, є: індивідуальні тестові завдання; індивідуальні практичні завдання.

Формою підсумкової атестації є іспит.

СТРУКТУРНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗАГАЛЬНА ТА СПЕЦІАЛЬНА ХІРУРГІЯ

Напрямок 211 – Ветеринарна медицина на базі ОКР «Молодший спеціаліст»

Освітньо-кваліфікаційний рівень - **Бакалавр**.

Обов'язкова компонента. Курс III.

СТРУКТУРНИЙ ПЛАН

Види занять та форми контролю		Обсяг дисципліни за навчальним планом		У т.ч. по семестрам	
		кредит	годин	V	VI
Всього годин по плану		6,0	180	90	90
У т.ч. аудиторних			90	52	38
Самостійних			90	38	52
Із аудиторних: лекцій			36	22	14
Лабораторних			54	30	24
Модуль (заліковий кредит)	I	1,5	45	45	
	II	1,5	45	45	
	III	1,5	45		45
	IV	1,5	45		45
Залік				☀	
Клінічна практика				☀	
Історія хвороби					☀
Іспит					☀

**НАЗВА, ЗМІСТ, КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗМІСТОВИХ МОДУЛІВ
ДИСЦИПЛІНИ ТА ШИФРИ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ВІДПОВІДНО
ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНІЙ ПРОГРАМІ**

Назва модулів та їх зміст	Шифри компетентностей освітньої програми
<p>1. Травматизм сільськогосподарських тварин. Хірургічна інфекція. Відкриті та закриті механічні ушкодження тканин.</p> <p>Травматизм сільськогосподарських тварин, види травматизму, травмуючі фактори, відповідна реакція на травму – запалення, види запалення, фази, стадії та клінічні форми запалення. Колапс, шок.</p> <p>Лікування при запаленні, колапсі та шоці. Профілактика травматизму.</p> <p>Хірургічна інфекція, та її клінічні форми проявлення (збудники запалення, анаеробна, специфічна та гнилісна інфекція).</p> <p>Фурункул, карбункул, абсцес, флегмона, газова гангрена, зляжкісний набряк, сепсис. Етіологія, патогенез, діагностика та клінічні симптоми.</p> <p>Загальні методи лікування при запальних процесах. Гідротерапія при хірургічних захворюваннях.</p> <p>Відкриті механічні ушкодження м'яких тканин. Види, симптоми ран, біологія ранового процесу, грануляційна тканина та види патологічної грануляції, засоби загоювання ран (механічна, фізична, хімічна та біологічна антисептика).</p> <p>Закриті пошкодження м'яких тканин (забій, розтяг, розрив). Гематоми та лімфоекстравазати. Етіологія, патогенез, клінічні симптоми, методи лікування та профілактика.</p>	<p>ЗК1, ЗК2, ЗК6, ЗК7, ФК2, ФК3, ФК4, ФК7, ФК8, ФК19.1, ПРН2, ПРН3, ПРН7</p>
<p>2 Хвороби кровоносних і лімфатичних судин та периферійних нервів. Патогенетична терапія в ветеринарній хірургії. Хвороби м'язів, сухожилків їх піхв, слизових сумок. Хвороби суглобів, кісток. Новоутворення. Опіки та обмороження. Змертвіння, виразки та нориці. Хвороби в ділянці голови, потилиці та шиї, грудей та холки.</p> <p>Тромбофлебіти, лімфангоїти, паралічі і парези. Причини виникнення, клінічна картина, методи лікування і профілактики.</p> <p>Патогенетична терапія в ветеринарній хірургії: трансфузія крові та визначення її на сумісність, види та техніка гемотрансфузії; новокаїнові блокади; тканинні препарати, механізм їх дії та показання для застосування.</p> <p>Хвороби м'язів, сухожилків і зв'язок. Асептичні та гнійні міозити, ревматичний міозит, тендиніти та тендовагініти.</p> <p>Розтяг та розриви сухожилків, етіологія, клінічна картина, методи лікування та профілактики.</p> <p>Хвороби суглобів: артрити, звихи в суглобах, артрози, дисплазія суглобів, причини виникнення, клінічні ознаки, діагностика та методи лікування.</p> <p>Хвороби кісток: періостити, остеомієліти, переломи. Загоювання при переломах, виникнення кісткової мозолі, ускладнення при переломах. Методи лікування кісткової патології. Остеосинтез.</p> <p>Новоутворення, їх етіологія, класифікація, клінічні ознаки, диференційна діагностика та методи лікування.</p> <p>Опіки та обмороження, їх види, патогенез, клінічні ознаки та методи лікування. Змертвіння, виразки та нориці, причини їх виникнення та симптоми, принципи лікування.</p> <p>Хвороби ділянки голови: рани ділянки голови, паралічі лицьового,</p>	<p>ЗК1, ЗК2, ЗК6, ЗК7, ФК2, ФК3, ФК4, ФК7, ФК8, ФК19.1, ПРН3, ПРН4, ПРН7</p>

<p>трійчастого нервів, розриви верхівки носа, кровотечі і новоутворення, травми рогів, хвороби органів ротової порожнини (рани губ, гіперкінез язика, кісти, виразки язика, хвороби і аномалії зубощелепового апарату, хвороби слинних залоз, актиномікоз, актинобацильоз тканин ділянки голови).</p> <p>Хвороби ділянки шиї, потилиці, грудей: запалення яремної вени. Сторонні тіла в стравоході. Переломи і звихи шийних хребців, механічні пошкодження потилиці. Бурсити ділянки потилиці. Гнійно-некротичні пошкодження потилиці. Рани грудної клітки та їх ускладнення.</p>	
<p>3. Хвороби в ділянці живота. Хвороби сечостатевих органів, ускладнення пов'язані з кастрацією. Хвороби в ділянці попереку та тазу, захворювання в ділянці промежини. Хвороби кінцівок.</p> <p>Хвороби в ділянці живота: рани ділянки черевної стінки, перитоніти, ілеуси, грижі, новоутворення. Хвороби сечостатевих органів, ускладнення при кастрації тварин: хвороби сечовипускного каналу (травматичні пошкодження), захворювання крайньої плоті (препуціальні запальні набряки, постит, фімоз, новоутворення), захворювання статевого члена (травми, опіки, парафімоз, параліч, новоутворення), захворювання мошонки і сім'яників (дерматити, варикоцеле, гідроцеле, орхіти, епідидиміти, периорхіти, крипторхізм), простатити. Післякастраційні набряки, кровотеча, евентрація органів черевної порожнини. Хвороби попереку та таза. Переломи та вивихи хребців, спондиліт, спондилоартроз, спондилоартрит.</p> <p>Хвороби в ділянці промежини: парапрактит, промеженні грижі, випадіння прямої кишки.</p> <p>Діагностика захворювань кінцівок. Види кульгання. Загальні та спеціальні методи дослідження. Хвороби грудних та тазових кінцівок.</p>	<p>ЗК1, ЗК2, ЗК6, ЗК7, ФК2, ФК3, ФК4, ФК7, ФК8, ФК19.1, ПРН3, ПРН4, ПРН13</p>
<p>4. Хвороби копит та ратиць, види їх деформації. Захворювання органу зору у тварин.</p> <p>Хвороби копит та ратиць: пододерматити, забої, рани, абсцеси, флегмони в ділянці вінчика та м'якуша. Ревматичне запалення копит, рани і виразки підошви. Подотрохлеїт, ламініт, копитова гниль, некробактеріоз. Види деформації копит і ратиць. Види підков, їх будова.</p> <p>Хвороби очей: захворювання рогівки, кератити (поверхневий, увеальний, паренхіматозний, глибокий, гнійний). Виразки рогівки, хронічне змутніння рогівки. Хвороби повік, кон'юнктиви</p> <p>Хвороби судинного тракту, сітківки, зорового нерва, кришталика.</p>	<p>ЗК1, ЗК2, ЗК6, ЗК7, ФК2, ФК3, ФК4, ФК7, ФК8, ФК19.1, ПРН2, ПРН3, ПРН4, ПРН7</p>

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАНЯТТЯ (ЛЕКЦІЙНИЙ КУРС)

№ п/п	Тема та план лекції	К-ть годин	Реко- мендо- вана літера- тура
Змістовний модуль 1			
Травматизм сільськогосподарських тварин. Хірургічна інфекція. Відкриті та закриті механічні ушкодження тканин.			
1	Вступна лекція з хірургії. <ul style="list-style-type: none"> ➤ Задачі та вимоги до ветеринарної хірургії, її досягнення на сучасному рівні. ➤ Види травматизму у тварин. Етіологія виникнення травматизму, його клінічні форми прояву. Профілактика травматизму. ➤ Реакція тварин на травму: колапс, шок. 	2	10,11,12
2	Хірургічне запалення як форма реакції організму на травму. <ul style="list-style-type: none"> ➤ Етіологія, класифікація, фази та стадії перебігу асептичного і гнійного запалення. ➤ Клінічні ознаки та характеристика прояву запалення у різних видів тварин. 	2	11,12
3	Хірургічна інфекція та її клінічні форми прояву. <ul style="list-style-type: none"> ➤ Класифікація та умови, що сприяють розвитку хірургічної інфекції. ➤ Фурункул, карбункул, абсцес, флегмона, сепсис, їх характеристика та лікування. 	2	11, 12, 27
4	Відкриті ушкодження м'язих тканин. <ul style="list-style-type: none"> ➤ Класифікація ран. Біологія ранового процесу. ➤ Види загоювання ран та їх особливості у різних видів тварин. 	2	8, 11, 15, 19
5	Закриті ушкодження м'язих тканин та їх клінічні форми прояву: <ul style="list-style-type: none"> ➤ Гематома, лімфоекстравадат, розтяг, розриви тканин. Клініка, діагностика, лікування та профілактика. ➤ Ускладнення, пов'язані із струсами та здавлюваннями. 	2	11, 19
Змістовний модуль 2 Хвороби кровоносних і лімфатичних судин та периферійних нервів. Патогенетична терапія в ветеринарній хірургії. Хвороби м'язів, сухожилків їх піхв, слизових сумок. Хвороби суглобів, кісток. Новоутворення. Опіки та обмороження. Змертвіння, виразки та нориці. Хвороби в ділянці голови, потилиці та шиї, грудей та холки.			
6	Хвороби м'язів. Хвороби сухожилків та сухожилкових піхв, слизових сумок. <ul style="list-style-type: none"> ➤ М'язовий ревматизм. Діагностика, лікування, профілактика. ➤ Диференційна діагностика міозитів і міопатозів. ➤ Атрофія м'язів та її види. Клінічні ознаки, діагностика та лікування. ➤ Клінічні форми їх прояву. ➤ Тендиніти, тендовагініти, бурсити, розтяги, розриви. ➤ Етіологія, диференційна діагностика, лікування та профілактика. 	2	6, 10, 16
7	Хвороби кісток. Хвороби суглобів. <ul style="list-style-type: none"> ➤ Періостити остити, остеомієліти, пухлини кісток. ➤ Етіопатогенез, клінічні ознаки, диференційна діагностика, методи лікування. ➤ Регенерація кісток. Лікування та профілактика. ➤ Клінічні форми прояву захворювань суглобів. ➤ Асептичні та гнійні артрити, артрози, особливості ранових процесів в 	2	24

	ділянці суглобів. ➤ Вивихи та дисплазія суглобів. Їх діагностика, клінічні ознаки, лікування і профілактика.		
8	Новоутворення. ➤ Класифікація пухлин. ➤ Диференційна діагностика доброякісних та злоякісних пухлин. ➤ Сучасні методи лікування онкохворих тварин.	2	11, 14, 20, 23
9	Хвороби в ділянці голови. Захворювання зубо-щелепової системи у тварин ➤ Актиномікоз. Етіологія, клінічні ознаки, диференційна діагностика, профілактика та лікування. ➤ Кровотеча з носової порожнини. ➤ Особливості ранових процесів в ділянці голови. ➤ Зрив рогового чохла. ➤ Структурні особливості зубного органу у різних видів тварин та їх вікові зміни. ➤ Клінічні форми прояву захворювань зубів і пародонту. Етіологія та класифікація. ➤ Аномалії прикусу та неправильні форми стирання зубів.	2	18, 26, 28, 29
10	Хвороби в ділянці потилиці та шиї. ➤ Забій в ділянці потилиці та шиї, флегмона, запалення слизових сумок. ➤ Рани. Дивертикули стравоходу. ➤ Запалення яремної вени. Етіологія, клінічні ознаки, перебіг, лікування.	2	18, 28, 29
11	Хвороби в ділянці грудей та холки. ➤ Проникаючі рани грудної стінки. ➤ Пневмоторакс, гемоторакс. Клінічні ознаки, лікування. ➤ Переломи ребер. Клінічні ознаки, лікування. ➤ Механічні пошкодження холки (травматичний набряк, гематома та лімфоекстравазат) ➤ Гнійно-некротичні хвороби холки. Етіологія, клінічні ознаки, ускладнення, методи лікування та профілактики.	2	18, 28, 29
Змістовний модуль 3 Хвороби в ділянці живота. Хвороби сечостатевих органів, ускладнення пов'язані з кастрацією. Хвороби в ділянці попереку та тазу, захворювання в ділянці промежини. Хвороби кінцівок.			
12	Хвороби в ділянці живота. ➤ Грижі, рани, перитоніти. Класифікація, клінічні ознаки, диференційна діагностика, лікування та профілактика.	2	18, 28, 29
13	Хвороби сечостатевих органів. ➤ Рани препуція, статевого члену. Клінічні ознаки, діагностика, лікування. ➤ Балано-постити. Фімоз. Парафімоз. Клінічні ознаки, діагностика, лікування.	2	13, 18, 28, 29
14	Діагностика хвороб кінцівок у тварин. Хвороби грудних та тазових кінцівок. ➤ Особливості локомоторного апарату у тварин. ➤ Загальні та спеціальні методи дослідження хворої кінцівки. ➤ Хвороби нервів, м'язів та суглобів грудних кінцівок. Паралічі плечового сплетіння, променевого ліктявого та серединного нервів. Хвороби в ділянці зап'ястка. Тендовагініти. Їх диференційна діагностика та лікування. ➤ Особливості хвороб м'язів в ділянці крупа, стегна і гомілки.	2	3, 17, 18, 28, 29

	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Запальні та деструктивні процеси в ділянці кульшового, колінного та заплесневого суглобів. ➤ Парези та паралічі сідничного, стегнового, великогомілкового та малогомілкового нервів. ➤ Етіопатогенез, клінічні ознаки, диференційна діагностика, лікування та профілактика. 		
Змістовний модуль 4 Хвороби копит та ратиць, види їх деформації. Захворювання органу зору у тварин.			
15	Визначення поняття “ветеринарна ортопедія”. <ul style="list-style-type: none"> ➤ Будова копита. ➤ Хвороби копит і копитець. ➤ Забої, рани, абсцеси, флегмони в ділянці вінчика, м’якуша. ➤ Пододерматити (асептичні, гнійні). Етіологія, клініка, лікування. 	2	2, 4, 6, 7, 22, 25
16	Хвороби копит та ратиць. <ul style="list-style-type: none"> ➤ Ревматичне запалення копит (гостре, хронічне). ➤ Рани і виразки підошви. ➤ Некроз м’якушевого хряща. ➤ Рани копитового суглобу. ➤ Подотрохлеїт, переломи копитної і човникової кісток. ➤ Ламініт, ППД (хвороба Мортеларо), копитова гниль, некробактеріоз. ➤ Лікування та профілактика. Догляд за копитами та ратицями у тварин. 	2	2, 4, 6, 7, 22, 25
17	Ветеринарна офтальмологія. <ul style="list-style-type: none"> ➤ Анатомія, фізіологія органу зору. ➤ Методи діагностики хвороб очей. ➤ Хвороби очей. Блефарити, кон’юнктивіти, заворот, виворіт повік, новоутворення.	2	1, 2, 5, 9, 21, 25
18	Хвороби рогівки. <ul style="list-style-type: none"> ➤ Кератити: поверхневий, увеальний, паренхіматозний, глибокий, гнійний. Етіопатогенез, клінічні ознаки, лікування ➤ Виразки рогівки ➤ Хронічне змутніння рогівки, ➤ Їх етіологія, клінічні ознаки, патогенез. Лікування та профілактика. ➤ Захворювання сітківки, кришталика, скловидного тіла і зорового нерва. Диференціальна діагностика та лікування.	2	1, 2, 5, 9, 21, 25
ВСЬОГО ГОДИН		36	

ЛАБОРАТОРНО-ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ

№ з/п	Тема	Перелік завдань лабораторних робіт для виконання студентами.	К-ть годин	Місце проведення заняття	Методи чне і технічне забезпечення
Змістовний модуль 1 Травматизм сільськогосподарських тварин. Хірургічна інфекція Відкриті та закриті механічні ушкодження тканин.					
1.	Сучасні вимоги до хірургічних клінік та їх оснащення.	1.Оснащення хірургічних клінік сучасними приладами та їх призначення. 2.Вивчення методичних рекомендацій з написання історій хвороб. 3.Методи клінічного дослідження тварин із хірургічними захворюваннями	2	кафедра	М-1 ТЗ-1
2.	Запальні процеси.	1.Етіологія, класифікація, фази та стадії перебігу асептичного і гнійного запалення. 2.Клінічні ознаки та характеристика прояву запалення у різних видів тварин.	2	кафедра	М-1 ТЗ-1, 5
3.	Загальні методи лікування тварин при запальних процесах.	1.Показання для застосування, і механізм дії холодних та теплових процедур	2	Кафедра ННЦ	М-1 ТЗ-1, 3, 5
4.	Методи дослідження пораненої тварини.	1.Клінічне, цитологічне та бактеріологічне дослідження, визначення рН. 2.Практичне значення методів дослідження пораненої тварини.	2	кафедра ННЦ	М-1 ТЗ- 1, 5
5.	Сучасні методи лікування поранених тварин.	1.Види антисептики. 2.Механічна, фізична, хімічна та біологічна антисептики. 3.Принципи лікування ран у першій та другій фазах ранового процесу.	2	кафедра	М-1 ТЗ- 1, 5
Змістовний модуль 2 Хвороби кровоносних і лімфатичних судин та периферійних нервів. Патогенетична терапія в ветеринарній хірургії. Хвороби м'язів, сухожилків їх піхв, слизових сумок. Хвороби суглобів, кісток. Новоутворення. Опіки та обмороження. Змертвіння, виразки та нориці. Хвороби в ділянці голови, потилиці та шиї, грудей та холки.					
6.	Патогенетична терапія	1.Патогенетична терапія при лікуванні хірургічно хворих тварин. 2.Види патогенетичної терапії. Механізм її дії, методика виконання та показання для застосування.	2	кафедра ННЦ	М-1 ТЗ- 1-4, 11
7.	Хвороби м'язів.	1.Дослідження тварин з гнійними та асептичними міозитами. 2.Вивчення етіопатогенезу, фіброзного, паренхіматозного, інтрастеціального, осифікованого, ревматичного, гнійного міозитів тощо. 3.Клінічні ознаки. 4.Диференційна діагностика. 5.Методи їх лікування.	2	кафедра	М-1 ТЗ 1-4
8.	Хвороби	1.Рани, запалення, розтяги та розриви сухожилків.	2	кафедра	М-1

	сухожилків, їх піхв та слизових сумок.	2.Тендиніти, тендовагініти. Клінічні ознаки, діагностика, лікування. 3.Бурсити. Клінічні ознаки, діагностика, лікування.		ра	ТЗ 1-4
9.	Хвороби кісток.	1.Переломи кісток. Етіологія, класифікація, клінічні ознаки, діагностика, регенерація кісток та методи лікування. Ускладнення.	2	кафедра	М-1 ТЗ 1-4
10.	Хвороби суглобів.	1.Етіопатогенез асептичних та гнійних запальних процесів в ділянці суглобу (синовитів, фіброзитів, флегмон, артритів). 2.Травматичні пошкодження суглобів (звихи, дисторзії, тощо), їх клінічні ознаки та ускладнення.	2	кафедра ННЦ	М-1 ТЗ-1, 4, 6, 8
11.	Новоутворення.	1.Методика дослідження тварин з новоутвореннями. 2.Вивчення клінічних ознак 3.Класифікація, диференційна діагностика, особливості їх перебігу у різних видів тварин. 4.Принципи та методи лікування.	2	кафедра	М-3 ТЗ-1, 4, 6
12.	Хвороби органів ротової порожнини.	1. Ранули. 2. Остючна хвороба. 3. Хвороби язика. 4. Сторонні тіла в ротовій порожнині. Етіологія, клінічні ознаки, лікування та профілактика.	2	кафедра	М-2 ТЗ-1, 4, 6, 8
13.	Хвороби зубо-щелепової системи.	1. Травматичні пошкодження зубів та кісток щелепи. 2. Карієс, пульпіти, флюороз. 3. Остеомієліти 4. Пара- та періодонтит 5. Пародонтоз 6. Гінгівіти. Клінічні ознаки, сучасні методи діагностики та лікування.	2	кафедра	М-2 ТЗ-1, 4, 6, 8
14.	Хвороби в ділянці потилиці та шиї.	1.Гнійно-некротичні процеси (флегмона в ділянці потилиці, бурсити). 2.Тромбофлебіти та їх ускладнення, обтурація стравоходу. 3.Етіопатогенез, клінічні ознаки, методи лікування та профілактики.	2	кафедра	М-2 ТЗ- 1, 5, 6, 8
15.	Хвороби в ділянці грудної клітки та холки.	1.Особливості перебігу ранових процесів в ділянці грудей, їх ускладнення. 2.Пневмоторакс, види пневмотораксу. 3.Гемоторакс. 4.Переломи ребер. 5.Гнійно-некротичні запалення в ділянці холки. Клінічні ознаки, діагностика, загальні та спеціальні методи лікування, профілактика.	2	кафедра ННЦ	М-2 ТЗ- 1- 4
Змістовний модуль 3 Хвороби в ділянці живота. Хвороби сечостатевої системи, ускладнення пов'язані з кастрацією. Хвороби в ділянці попереку та тазу, захворювання в ділянці промежини. Хвороби кінцівок.					
16.	Хвороби в ділянці живота.	1.Дослідження тварин з хворобами в ділянці живота. 2.Ілеуси. Новоутворення. Грижі в ділянці живота. 3.Етіопатогенез, класифікація, клінічні ознаки, диференційна діагностика, принципи та методи лікування і профілактики.	2	кафедра	М-2 ТЗ- 1-4

17.	Хвороби сечостатевих органів. Ускладнення, пов'язані з кастрацією.	1. Варікоцеле, гідроцеле, Орхіти, епідіміти, крипторхізм. Етіологія, клінічні ознаки, диференційна діагностика та принципи лікування. Ускладнення при повалі та фіксації тварин. Шок. Евентрація органів черевної порожнини. Кровотеча. Післякастраційний набряк. Гнійно-некротичні ускладнення	2	кафедра	М-2 ТЗ-1-4
18.	Хвороби в ділянці попереку та тазу. Хвороби в ділянці промежини	1.Спондилоартрити, спондилоартрози. 2.Переломи та звихи поперекових та крижової кістки. Етіопатогенез, клінічні ознаки та лікування. 3.Випадіння прямої кишки 4.Пара проктит 5.Хвороби параанальних залоз 6.Промежині грижі 7.Травматичні пошкодження ділянки промежини. Клінічні ознаки, діагностика та лікування	2	кафедра ННЦ	М-2 ТЗ-1-4
19.	Кульгання, їх види та методи діагностики	1.Спеціальні методи дослідження у коней: проба на „шпат”, ліктьова проба, проба за допомогою клину, тощо.	2	кафедра ННЦ	М-2 ТЗ-1-5
20.	Хвороби грудних кінцівок.	1.Парези та паралічі нервів плечового сплетіння, ліктьового та променевого нервів. 2.Розриви м'язів, міозити, флегмони, тендовагініти. 3.Хвороби суглобів та кісток. 4.Клінічні ознаки, діагностика, лікування.	2	кафедра	М-2 ТЗ-1-4
21.	Хвороби тазових кінцівок.	1.Дисплазія кульшового суглоба. 2.Гоніти, вивихи колінної чашки. 3.Артрози, анкілози, контрактури.	2	кафедра	М-2 ТЗ-1-4
Змістовний модуль 4 Хвороби копит та ратиць, види їх деформації. Захворювання органу зору у тварин.					
22.	Хвороби копит	1.Рани подошви; 2.Асептичні гнійні та верукозний пододерматити. 3.Запальні процеси в ділянці вінчика і м'якушів. Етіологія. Клінічні ознаки, диференційна діагностика, лікування та профілактика.	2	кафедра	М-5 ТЗ- 1-5
23.	Види деформації копит і ратиць у тварин та їх клінічна характеристика.	1.Причини виникнення деформації та їх корекція. 2.Види підков, їх будова та виготовлення. Призначення та характеристика. Кування коней. 3.Методи розчистки копит та ратиць при запальних процесах.	2	кафедра	М-5 ТЗ- 1-5, 13
24.	Методи розчистки ратиць при запальних процесах та застосування патогенетичних засобів лікування	1.Вивчити різноманітні методи розчистки ратиць при запальних процесах та застосування патогенетичних засобів лікування	2	кафедра ННЦ	М-5 ТЗ- 1-5, 13
25.	Загальні та	1.Вивчити загальні та спеціальні методи	2	кафедра	М-6

	спеціальні методи дослідження тварин при захворюваннях очей.	дослідження тварин при захворюваннях очей які застосовуються в сучасних умовах.		ра	ТЗ- 1-5
26.	Хвороби органу зору у тварин.	1.Хвороби судинного тракту, сітківки, зорового нерва, кришталика. 2.Хвороби усіх частин ока Етіопатогенез, клінічні ознаки, діагностика та лікування. 3.Хвороби повік, кон'юнктиви та рогівки. Клінічні форми прояву, ознаки, диференційна діагностика та лікування 4.Вторинні захворювання очей: інфекційні, паразитарні, внутрішньої незаразної етіології, отруєння та інші.	2	кафедра	М-6 ТЗ- 1-5
27.	Методи хірургічних втручань та особливості застосування лікарських препаратів при лікуванні захворювань очей у тварин.	1.Вивчити різноманітні методи хірургічних втручань та патогенетична терапія при лікуванні захворювань очей у тварин. 2.Методи хірургічних втручань та патогенетична терапія при лікуванні захворювань очей у тварин.	2	кафедра ННЦ	М-6 ТЗ- 1-5
ВСЬОГО ГОДИН			54		

САМОСТІЙНА РОБОТА

Назва модулів	Контрольні питання та завдання для самостійного вивчення	К-ть годин	Форма звітності та контролю
Травматизм сільськогосподарських тварин. Хірургічна інфекція Відкриті та закриті механічні ушкодження тканин.	Загальні та спеціальні методи лікування асептичного та гнійного запалення у різних видів тварин. Сучасні аспекти лікування сепсису у тварин	4	Доповідь
	Диференційна діагностика набряків, інфільтратів та проліфератів. Ексудати. Види ексудатів.	4	
	Класифікація та диференційна діагностика флегмон та абсцесів. Хірургічні методи їх лікування	4	
	Анаеробна інфекція. Клінічні форми прояву Лікування.	4	
	Вогнепальна рана. Її особливості. Діагностика, ускладнення та методи лікування	4	
	Диференційна діагностика набряків, гематом, лімфоекстравазатів.	5	
	Всього	25	
Хвороби кровоносних і лімфатичних судин та периферійних нервів. Патогенетична терапія в ветеринарній хірургії. Хвороби м'язів, сухожилків їх піхв, слизових сумок. Хвороби суглобів, кісток. Новоутворення. Опіки та обмороження. Змертвіння, виразки та норичі. Хвороби в ділянці голови, потилиці та ший, грудей та холки.	Патогенетична та стимулююча терапія при лікуванні ран у тварин.	1	Доповідь
	Основні принципи та сучасні методики лікування асептичних міозитів, тендовагінітів у тварин. Контрактури. Види контрактур. Етіопатогенез, клінічні ознаки, лікування.	2	
	Диференційна діагностика артрозу, гемартрозу, анкілозу, дистрофії та вивиху. Особливості лікування при гнійних запаленнях суглобів.	2	
	Ускладнення, що виникають при відкритих переломах. Їх діагностика, клінічні ознаки, лікування та профілактика. Регенерація кісток. Фази та умови, що сприяють прискоренню загоєння кісток. Диференційна діагностика періоститів, гіперостозів, екзостозів. Клінічні ознаки, лікування та профілактика.	2	
	Видові особливості розповсюдження, діагностики та лікування пухлин у собак і кішок.	2	
	Папіломатоз. Особливості перебігу та лікування у різних видів тварин.	2	
	Хвороби вух. Отити. Гематома вушної раковини	2	
	Класифікація та розповсюдження зубощелепових захворювань.	2	
	Аномалії розвитку зубів та зубного прикусу. Карієс, гінгівіт, пародонтит, періодонтит, остеомієліт.	2	
Всього годин	13		
Хвороби в ділянці живота. Хвороби сечостатевої системи, ускладнення органів, пов'язані з кастрацією. Хвороби в ділянці попереку	Діафрагмальна грижа у тварин. Клінічні ознаки, діагностика та лікування.	4	Доповідь
	Промежинна грижа у собак. Клінічні ознаки, діагностика, лікування.	4	
	Гостре розширення та заворот шлунка у собак. Діагностика, лікування та профілактика.	4	
	Клінічні форми прояву захворювань тазових кінцівок: дисплазія кульшового суглобу, гоніт, вивихи колінної чашки, артрози, анкілози, контрактури.	4	

	Хвороби в ділянці поперека: спондиліти, спондилоартрити, переломи, звихи. Етіопатогенез, клінічні ознаки, лікування та профілактика.	4	
	Хвороби в ділянці тазу та промежини. Переломи кісток тазу, парапроктити, випадіння прямої кишки.	4	
	Парези та паралічі нервів грудної та тазової кінцівок. Клінічні ознаки, діагностика, лікування.	3	
	Всього годин	27	
Хвороби копит та ратиць, види їх деформації. Захворювання органу зору у тварин.	Особливості використання провідникової анестезії при захворюваннях копит та ратиць у тварин	4	
	Диференціальна діагностика, лікування та профілактика пододерматитів у великої рогатої худоби	4	
	Особливості хвороб ратиць у дрібної рогатої худоби	4	
	Папіломатозний пальцевий дерматит великої рогатої худоби. Діагностика, лікування та профілактика.	4	
	Диференціальна діагностика, лікування та профілактика кератитів у собак і кішок	5	
	Порушення циркуляції лімфи в середовищах ока, клінічні форми її прояву. Патологічний стан камерної вологи ока. Причини виникнення, діагностика та лікування.	4	
	Всього	25	Доповідь
Всього годин	90		

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Загальна та спеціальна хірургія. Програма для сільськогосподарських вищих навчальних закладів із спеціальності 3108 “Ветеринарна медицина”. 1994р.
2. Панько І.С., Власенко В.М. та ін. Загальна ветеринарна хірургія. Біла Церква, БДАУ, 1999р.
3. Борисевич В.Б. та ін. Загальна ветеринарна хірургія. Київ, ”Вища школа”, 1992.
4. Шакалов К.И. и др.. Частная ветеринарная хирургия. Ленинград, Агропромиздат, 1986г.
5. Шакалов К.І та інш. Спеціальна хірургія свійських тварин. Державне видавництво сільськогосподарської літератури Української РСР., Київ., 1955р.
6. Плахтин М.В.. Рецептурный справочник по хирургии. Москва, Колос, 1977.
7. Калашник И.А. Стимулирующая терапия в ветеринарии, Киев, Урожай, 1979.
8. Калашник І.О та інш. Практикум із загальної та спеціальної хірургії. Методичні рекомендації для проведення лабораторно-практичних занять. Київ,

Урожай, 1995.

9. Тимофеев С.В. и др. Хирургические инфекции. Москва, Агровет. 2006.
10. Тимофеев С.В. Стоматология животных. Москва, 2007.
11. Под ред. Ричарда А.С. Уайта Онкологические заболевания мелких животных. Москва, Аквариум, 2003.
12. Панько І.С. та ін Патологічна терапія при запальних процесах у тварин. Київ, «Урожай» 1994.
13. Пульняшенко П.Р. Анестезиология и реаниматология собак и кошек. Киев, 1997.
14. Орлов Р.М., Лукьяновский В.А.. Словарь ветеринарных хирургических терминов. Москва, 1989.

Додаткова

15. Тимофеев С.В. Современные представления о репаративной регенерации костной ткани при оперативном лечении переломов костей у животных. Казань, 2007.
16. Калашник І.А., Юрченко Л.І., Сарбаш Д.В. Кування коней та хвороби копит Харків, РВП „Оригінал” 1998.
17. Бурденюк А.Ф. Ветеринарна ортопедія Ленинград, „Колос”, 1976.
18. Кревер С.Н. Подковывание и болезни копыт лошади (Ветеринарная ортопедия). ОГИЗ Сельхозиздат, 1977.
19. Поваженко И.Б. Частная ветеринарная хирургия. Киев, «Вища школа» 1991.
20. Шакалов К.И. и др. Частная ветеринарная хирургия. Ленинград, Агропромиздат, 1986 .
21. Плахотин М.В. Рецептурный справочник по хирургии. Москва., Колос, 1977.
22. Макашов А.В. Глазные болезни домашних животных. Москва, 1947
23. Авроров В.Н. Ветеринарная офтальмология. Москва, Агропромиздат, 1985.
24. Калашник І.О. Методичні рекомендації з проведення лабораторно-практичних занять. Практикум із загальної та спеціальної хірургії. Київ, Урожай, 1995
25. Борисевич В.Б. та ін. Ветеринарна ортопедія: Хвороби копит і копитаць. Київ, ДІА, 2007 р.
26. Борисевич В.Б. Ветеринарная ортопедия. Болезни копытец и копыт. Киев, 1996.
27. Борисевич В.Б. Ветеринарно-медична офтальмологія. Київ, 2006 р.
28. Петренко О.Ф., Борисевич В.Б. Экстракапсулярна екстракція катаракти дрібних тварин. Методичні рекомендації. Київ, 2007 р.

ПЕРЕЛІК МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ ЛАБОРАТОРНИХ (ПРАКТИЧНИХ, СЕМІНАРСЬКИХ) ЗАНЯТЬ

Шифр	Назва методичної розробки
М-1	Сарбаш Д.В., Слюсаренко Д.В., Синяговська К.А. Методичні рекомендації для проведення лабораторно-практичних занять з курсу загальної хірургії для викладачів і студентів 4 курсу факультету ветеринарної медицини Х.: РВВ. ХДЗВА 2018- 46 с.
М-2	Сарбаш Д.В., Слюсаренко Д.В., Синяговська К.А. Методичні рекомендації для проведення лабораторно-практичних занять з курсу спеціальна хірургії для викладачів і студентів 4 курсу факультету ветеринарної медицини Х.: РВВ. ХДЗВА 2018- 46 с.
М-3	Гамота В.І., Завірюха В.І. Пухлини у тварин. Етіологія патогенез, діагностика, комплексна терапія. Львів, Галицька видавнича спілка, 2007
М-4	Сарбаш Д.В., Слюсаренко Д.В., Синяговська К.А. Методичні рекомендації для проведення клінічної практики для студентів 3 курсу факультету ветеринарної медицини напряму підготовки 6.110101 «Ветеринарна медицина» на базі ОКР «Молодший спеціаліст» Х.: РВВ. ХДЗВА 2018- 16 с
М-5	Сарбаш Д.В., Слюсаренко Д.В., Синяговська К.А. Методичні рекомендації для проведення лабораторно-практичних занять з курсу ортопедії для викладачів і студентів 3 курсу факультету ветеринарної медицини Х.: РВВ. ХДЗВА 2018- 24 с.
М-6	Сарбаш Д.В., Слюсаренко Д.В., Синяговська К.А. Методичні рекомендації для проведення лабораторно-практичних занять з курсу офтальмології для викладачів і студентів 3 курсу факультету ветеринарної медицини Х.: РВВ. ХДЗВА 2018- 20 с.

ПЕРЕЛІК ТЕХНІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ ЛАБОРАТОРНИХ (ПРАКТИЧНИХ, СЕМІНАРСЬКИХ) ЗАНЯТЬ(ТЗ)

Шифр	Назва технічних засобів навчання (прилади, інструменти, реактиви)
ТЗ-1	Мультимедійне обладнання
ТЗ-2	Хірургічні інструменти
ТЗ-3	Прилади
ТЗ-4	Медикаментозні препарати
ТЗ-5	Демонстраційні тварини
ТЗ-6	Рентгенівські знімки
ТЗ-7	Сироватка крові
ТЗ-8	Еритроцити
ТЗ-9	Мікроскоп
ТЗ-10	Стабілізатори крові
ТЗ-11	Тканинні препарати
ТЗ-12	Препарати з зубо-щелеповою патологією
ТЗ-13	Підкови

ФОРМИ КОНТРОЛЮ ТА ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

Система діагностики якості навчання

Контроль знань і умінь студентів з дисципліни здійснюють згідно положень кредитно-модульної системи організації навчального процесу, прийнятої в академії

Основні положення:

Загальна кількість модульних контрольних заходів, що мусить скласти студент з окремої навчальної дисципліни, визначається з урахуванням залікових модулів з цієї дисципліни і рекомендовано дорівнює двом академічним модулям за семестр.

За результатами модульного контрольного заходу рівень засвоєння студентом навчального матеріалу має бути оцінений за національною шкалою та шкалою ECTS.

Тижні для проведення модульного контролю (модульні тижні) рекомендуються графіком навчального процесу.

Кількість балів, отримана студентом при оцінюванні модулю та підсумковий бал поточної успішності з дисципліни, співвідноситься з оцінками за національною шкалою та шкалою ECTS відповідно до таблиці 1.

1. Шкала оцінювання

100-бальна шкала	Оцінка за національною шкалою	Визначення	Оцінка за шкалою ECTS
90 – 100	відмінно	Відмінно – відмінна відповідь, виконання роботи лише з незначною кількістю помилок	A
82 – 89	добре	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	B
74 – 81		Добре – в загальному правильна відповідь, робота з певною кількістю грубих помилок	C
64 – 73	задовільно	Задовільно – непогано, але зі великою кількістю недоліків	D
60 – 63		Достатньо – відповідь, робота задовольняє мінімальні критерії	E
35– 59	незадовільно	Незадовільно з можливістю повторного складання	FX
0-34		Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	F

Регламентується наступний комплект балів для отримання оцінки за модуль: результат поточного контролю (усереднено за оцінюванням завдань, проєктів, тренінгів, відповідей) – максимум 20 балів (табл. 3), результат модульного

тестового контролю – максимум 50 балів (роз'яснення в табл. 5), та результат засвоєння блоку самостійної роботи – максимум 30 балів (табл. 3,4,5).

Складання модулів обов'язкове. Студент не допускається до тестування з модуля без відпрацювання пропущених занять. Модуль вважається зарахованим, якщо студент набрав мінімально необхідну кількість балів та більше.

Результати рейтингу з модулю доводяться до відома студентів не пізніше третього робочого дня після проведення контрольного заходу і, у разі відсутності претензій з боку студентів, вважаються остаточними.

Якщо студент не погоджується з рішенням про присвоєння йому балів рейтингу за модуль, то він повинен відразу після їх оголошення звернутися з письмовою апеляцією до завідувача кафедри та у визначений термін скласти усну атестацію з модуля перед комісією. Склад апеляційної комісії у кожному конкретному випадку визначається завідувачем кафедри. Рішення комісії є остаточним. Студент не може повторно скласти зараховані модулі.

Студент, який не з'явився на модульний контроль або не отримав мінімальної кількості балів на модульному тижні, має право скласти пропущений модуль під час залікового тижня.

Підсумковий рейтинг поточної успішності з дисципліни вираховується усередненням рейтингів з усіх модулів. Семестрова оцінка виставляється студенту з врахуванням результатів підсумкового тестування та поточного контролів (усереднені бали за модулі). Максимальна кількість балів, що студент може отримати при вивченні дисципліни, дорівнює 100 (див. табл. 1).

Диференційований залік передбачає наявність підсумкового тестування. При наявності дозволу на автоматичне зарахування заліку, студент, який своєчасно складав усі модульні контрольні заходи та за їх результатами атестований з оцінкою "відмінно", може отримати залік автоматично. Семестровою оцінкою у цьому випадку є усереднена оцінка за модулі.

Викладач зобов'язаний здати заповнену заліково-екзаменаційну відомість до навчального відділу протягом такого граничного терміну: для заліку і диференційованого заліку - останній день залікового тижня. Для екзамену - не пізніше, ніж на наступний робочий день після його завершення.

Засоби діагностики успішності навчання використовують для підсумкової експертизи знань і базуються на технології стандартизованого тестового контролю.

2. Схема нарахування балів з модулів навчальної дисципліни

Показчик	Нарахування балів
Всього з модулю	від 60* до 100
В тому числі: відповіді на тестові питання	від 30 до 50
усні відповіді на лабораторно-практичних заняттях, відповіді на індивідуальні тестові та практичні завдання	до 20
результат засвоєння блоку самостійної роботи	до 30

*- менша кількість отриманих балів недостатня для зарахування модулю, необхідна перездача.

Усні відповіді на лабораторно-практичних заняттях оцінюються за шкалою від 12 до 20 балів відповідно до наступної регламентації (табл. 3)

3. Шкала оцінювання усної відповіді

20-бальна шкала	Інтуїтивний аналог оцінювання	Оцінка за національною шкалою - Визначення	Оцінка за шкалою ECTS
20	5+	Відмінно – відмінна відповідь, виконання роботи без помилок чи зауважень, прояв креативного мислення.	A
19	5	Відмінно – відмінна відповідь, виконання роботи з однією неprinциповою помилкою	A
18	5 -	Відмінно – відмінна відповідь, виконання роботи з незначною кількістю помилок	A
17	4+	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками при розумінні суті питання	B
16	4	Добре – в загальному правильна відповідь, робота з кількома помилками	C
15	4 -	Добре – в загальному правильна відповідь, робота з певною кількістю грубих помилок	C
14	3+	Задовільно – непогано, але зі великою кількістю недоліків	D
13	3	Достатньо – непогано, але наявна велика кількість суттєвих недоліків	D
12	3 -	Достатньо – відповідь, робота задовольняє лише найменші критерії	E

Самостійна робота оцінюється як сума балів за відповідність і обсяг наданого матеріалу (табл. 4) та балів за захист цього матеріалу (табл. 3).

4. Шкала оцінювання відповідності змісту матеріалу самостійної роботи

<i>Шкала, бали</i>	Визначення
10	Повна відповідність змісту і достатній обсяг
8	Достатня відповідність змісту і достатній обсяг
6	Мінімально задовільна відповідність змісту і обсягу

5. Накопичення балів за модуль складанням (максимум **100** балів)

Поточне оцінювання	Оцінювання тестів	Оцінювання самостійної роботи	
визначається викладачем	чітко регламентується	визначається викладачем	
до 20 балів	до 50 балів	до 30 балів	
		до 10 балів	до 20 балів
Шкала оцінювання відповіді	50 тестів: 1 прав. відповідь – 1 бал 25 тестів: 1 прав. відпов. – 2 бали	Відповідність матеріалу (див. табл. 4)	Захист - шкала оцінювання усної відповіді
<i>ПРИКЛАД</i>			
12	44	8	14

Приклад»: $12+44+8+14=78$ балів. Добре «С».